

VpK om APK-utbrytningen

Två artiklar ur *Socialistisk debatt* nr 1-2 1977

Utbrytningen ur VPK

Tore Forsberg

Under den senaste tiden har vi fått uppleva hur en fraktion inom vårt parti avslöjat sig. Den kupp man sökte genomföra var förberedd sedan länge genom hemliga överläggningar och som man trodde listiga knep. Med hjälp av massmedia och överraskningstaktik skulle man spränga vårt kommunistiska parti. Men Hagel och hans kompanjoner på Norrskensflamman räknade dåligt. Man räknade inte med den starka politiska medvetenheten inom VPK. Man räknade inte med organisationernas och medlemmarnas starka lojalitet med partiet, inte med den avsky som råder mot övergrepp av det slag som kuppmaakarna gjort sig skyldiga till.

Nu står det fullt klart: partidistriktens, lokalorganisationernas och medlemmarnas kompakta majoritet har avvisat splittrarna och på ett beundransvärt och disciplinerat sätt slagit vakt om partiet. Fraktionisterna står i dag avslöjade, mer isolerade än någonsin.

Utbrytarnas teser

Vilken är då dessa utbrytars politiska grundval? Jo, säger man, VPK är inte längre något arbetarparti. Akademikerna har tagit över, arbetarna röstar inte längre på partiet och de medlemmar som man trots allt måste erkänna söker sig till VPK är inte arbetare utan studerande, intellektuella och akademiker. Det här är argument som länge har drivits av våra politiska motståndare och som nu anammats av utbrytargruppen.

Men lögnen blir faktiskt inte sannare för att dom ideligen upprepas eller tas över av Hilding Hagberg, Hagel m fl. Vad beträffar partiets ledning är det ett känt faktum att den i dag består av en större del ledamöter från arbetsplatserna än när Hilding Hagberg var ordförande. När det gäller VPKs väljarkår framgår det klart att andelen arbetare, i det senaste val där en undersökning om detta gjorts, är minst lika stor som tidigare på 50- och 60-talen (se tabell 1). Inför 1975 års kongress gjordes en undersökning som visade att ca 75 procent av medlemskåren var att hänföra till kategorin arbetare. Av mandatkommissionens rapport vid senaste kongressen framgick att av 222 ombud som lämnade uppgift om facklig tillhörighet var 146 LO-medlemmar, 44 TCO och 28 SACO-anslutna. VPK är alltså, vilken utgångspunkt man än har vid bedömningen, till sin karaktär ett typiskt arbetarparti.

Ja, men säger utbrytarna, VPK driver ingen arbetarpolitik. Visserligen erkänner också de att partiets krav i kampen mot arbetslösheten, kapitalexporten, och kapitalets och den borgerliga regeringens utplundringspolitik, är riktiga, men hävdar samtidigt att partiet är frasaradikalt och inte prioriterar dessa frågor och kampuppgifter.

För den som ärligen vill bedöma riktigheten i dessa beskyllningar måste ändå lögnaktigheten från utbrytarnas sida stå klar. VPK går i dag ut i hela landet med en riksomfattande kampanj för att rädda jobben och skapa ökad sysselsättning. Vi deltar i och understödjer med all kraft de lokala aktioner som utvecklas. Vi prioriterar lönekampen och kraven på prisstopp, hyresstopp och mat-momsens slopande. Vi söker utveckla kraven på en demokratisk skattepolitik.

Hagels insats

Det finns svagheter i vår verksamhet. Visst. Dom måste vi eliminera. Men vad har Hagel och Co under den tiden dom tillhörde partiet gjort för insatser i dessa av partiet sedan länge klart prioriterade kampuppgifter? Det finns anledning påpeka att just när viktiga fackliga val skulle inledas, fann Hagel det lämpligt att ge en intervju i Aftonbladet och på nytt upprepa lögnerna

om att VPK saknar förankring i arbetarklassen. Och när hela partiet inledde sin kampanj mot arbetslösheten, när alla vi partimedlemmar går ut på arbetsplatserna, på gator och torg med namninsamlingen, då går Hagel och de andra ut ur partiet i stället. Och ovanpå denna remarkabla insats riktar dom anklagelser mot VPK för att vara frasaradikala.

Det är säkert så att dom som har tänkt till om taktiken för utbrytarna funnit det opportunt att göra frågan om arbetarparti eller inte till en angreppsfråga mot VPK. Det framgår också av den sk brytningsplattform som presenterades av gruppen. Men lika säkert är att den verkliga orsaken till utbrytningen ligger på ett helt annat plan och dessutom ett plan som man inte gärna ställer i förgrunden.

Grundläggande frågor

Den verkliga skiljelinjen går kring de för ett kommunistiskt parti grundläggande frågor som VPK tog ställning till från 1964 års kongress och varifrån vi utvecklat – programmatiskt och handlingsmässigt – bestämda principiella ståndpunkter. Det handlar om partiets självständighet gentemot andra kommunistiska partier och även i förhållande till socialdemokratin. Det handlar om erkännandet av varje nations suveränitet och självständighet. Det handlar om vår syn på de demokratiska fri- och rättigheterna under socialismen. Slutligen har en avgörande fråga i konflikten med gruppen kring Norrskensflamman och utbrytarna varit deras brott mot den demokratiska centralismens principer.

Dessa principer finns inskrivna i vårt principprogram och i våra stadgar. Fraktionisterna har oftast förklarat att man accepterat programmet och hävdar att man följer partistadgarna. Men i praktiken har det gång på gång visat sig att de grovt brutit mot bådadera.

Internationalismen

Vårt parti har alltid under hela dess sextioåriga historia ställt den internationella solidariteten i centrum för vår verksamhet. Vårt stöd till och vår solidaritet med nationella och sociala befrielseströrelser, med arbetarklassen i andra kapitalistiska länder och med de länder och folk som bygger socialismen – de tre huvudkrafterna i kampen mot imperialismen och för freden – har alltid varit en självklarhet för partiet. För närvarande pågår en intensiv kampanj från den internationella reaktionen i syfte att omintetgöra de framsteg som åstadkoms i Helsingfors och det avtal mellan staterna som där upprättades. Den kampanjen kan vi iaktta dagligen också i svenska massmedia. Det skulle aldrig falla oss in att tjuta med i den hetskören mot de socialistiska länderna. Vi vägrar att hamna i sällskap med organisationer och grupper här i landet som i själva verket är fientliga mot folken i de socialistiska länderna och döljer sina avsikter under en falsk demokratisk mask. Vi avvisar med förakt dessa krafter som aldrig ägnar sina angrepp mot fascistiska och reaktionära regimer i kapitalistiska länder där förtryck, terror och ett oändligt lidande för folken är dagligen förekommande.

Socialism och demokrati

Samtidigt har vi ansett det nödvändigt att ge uttryck för vår uppfattning om hur demokratin bör utvecklas och värnas under socialismen. När allvarliga inskränkningar och brott mot de medborgerliga fri- och rättigheter skett i socialistiska länder eller när ett socialistiskt land kränkt ett annat socialistiskt lands självständighet har vi sett det som vår oavvisliga skyldighet att öppet rikta kritik och ta avstånd.

Det är dessa principer som fraktionsgruppen kring Norrskensflamman i praktiken vägrat att acceptera. Gång på gång, år efter år, har vi fått uppleva hur denna tidning och fraktionsgruppens företrädare fallit partiet i ryggen, undergrävt effekten av partiets politik och inför den svenska arbetarklassen på det allvarligaste sätt framställt partiet såsom splittrat. Man har

utsått tvivel om partiets demokratiska trovärdighet. Det har skadat VPK, det har hindrat partiets arbete och det har hindrat och fördröjt partiets frammarsch.

Långvariga attacker

I själva verket började fraktionskampen efter 1964 års kongress. Hilding Hagberg, som aldrig accepterade sin efterträdare på ordförandeposten, gick i spetsen för ett angreppskrig mot parti-ledningen och snart hade i praktiken ett andra centrum skapats för dessa attacker. På kongress efter kongress led minoriteten nederlag men lika envetet fortsattes och utvecklades den partifientliga verksamheten. Åtskilliga och upprepade försök gjordes under dessa år från parti-ledningens sida att bilägga konflikten, att övertyga de som drev kampanjen att avstå från sin underminerande aktivitet och att i enlighet med vad våra stadgar och den demokratiska centralismens principer bjuder, acceptera och arbeta för det program och den politik partiets majoritet bestämt, att underordna sig fattade beslut. Alla ansträngningar i detta syfte har dock varit förgäves. På 1975 års kongress ansågs situationen så allvarlig att partistyrelsen fick särskilt uppdrag att vidtaga åtgärder i syfte att slå vakt om partiet. Farhågorna visade sig vara befogade. Partiledningen tvingades kort efter kongressen ingripa mot funktionärer och andra som nu utvecklade ett allt mer organiserat friktionsarbete. Inför och under själva valrörelsen utmanade denna grupp med Norrskensflamman i spetsen ytterligare partimajoriteten genom direkta öppna angrepp och sabotage. Att partiet trots detta lyckades i stort bibehålla sin ställning och säkra riksdagsrepresentationen vittnar om medvetenheten och styrkan i våra organisationer och hos våra medlemmar. Helhjärtade och uppoffrande insatser från många tusen hängivna kommunister omintetgjorde våra politiska motståndares och reaktionens heta förhoppningar att ställa det kommunistiska partiet utanför riksdagen.

Utbrytarnas framtid ...

Också de nuvarande svårigheterna kommer partiet att övervinna. De utbrytare som nu skall försöka sig på en ny partibildning kommer att gå samma öde till mötes som tidigare avhoppare. Det är typiskt att deras dokument, på samma sätt som KFML, yrar om 'att det kommunistiska partiet måste återupprättas'. Men detta kommer att bli en ny sekt bland de övriga. Likheten är slående. På samma sätt som Gnistängänget hämtar man modell för sitt politiska agerande utanför landets gränser. Det är också förklaringen till vilshenheten och oförmågan att hitta rätt i svensk politik. Utan egna analyser, utan egen politik är man också utan framtid. Den enda synnerligen tvivelaktiga tillgång denna grupp förfogar över för närvarande är de stulna partikassorna.

...och partiets

Vi kommer nu snabbt att fylla inte bara hålen i de partikassor som försvunnit, utan också reorganisera och effektivisera de organisationer som trasats sönder av utbrytarnas härjningar. Det har också snabbt visat sig att uppgörelsen med fraktionen stärkt partiets förtroende. Från hela landet och direkt till particentralen vänder sig nu människor, som tidigare har hyst tvivel om partiets avsikter, men som nu vill vara med och stärka det socialistiska alternativet i svensk politik. Dom är alla välkomna i våra led och i den gemensamma kampen mot kapitalism och borgarvälde.

Låt oss nu gå ut i den dagliga aktiva kampen för den svenska arbetarklassens gemensamma intressefrågor. Där står uppgiften att utveckla opinionen mot den arbetslöshet som skapats av kapitalet och dess företrädare i den borgerliga regeringen. Där står uppgiften att försvara levnadsstandarden, i lönekampen och mot pris-, hyres- och skatteplundringen. Kampen för jämlikheten mellan könen, för ungdomens rättigheter, för en energipolitik i folkets intresse som säger nej till kärnkraften och som kräver en människovärdig miljö på arbetsplatser och i samhälle – detta är andra huvudkrav som vi nu med ökad kraft skall kämpa för.

Vi skall visa våra politiska motståndare att det kommunistiska partiet nu besitter kraften att, tvärtemot våra belackares önskedrömmar, utveckla en aktivitet som aldrig tidigare.

Fram till partiets 25:e kongress i januari nästa år startar vi nu under 60-årsjubileumsåret en omfattande politisk kampanj vars målsättning också är att bygga ut och stärka partiet. Tusentals nya medlemmar skall knytas till våra organisationer, våra tidningsupplagor skall pressas uppåt och studieaktiviteten skall än mer förbättras. Samtidigt hälsar vi vårt ungdomsförbund som så helhjärtat och entusiastiskt har slutit upp till partiets försvar. Vi hälsar ungdomsförbundet – partiets framtid – som håller sin 32:a kongress i maj i år.

Kamrater! Nu går vi till verket att flytta fram positionerna för socialismens parti. Det kommunistiska partiet i Sverige – VPK.

Tabell 1

Fördelning på 'sociala grupper' i procent av de som röstade på resp partier i valen 1960-1973. Siffrorna från -76 finns inte ännu

	1960		1964		1968		1970		1973	
	(s)	vpk	(s)	vpk	(s)	vpk	(s)	vpk	(s)	vpk
(1) Högre tjänstemän, storföretagare m fl	1	0	1	0	2	5	2	2	3	3
(2) Jordbrukare	2	4	1	1	1	2	1	1	1	1
(3) Småföretagare	3	4	4	3	4	3	4	2	3	3
(4) Tjänstemän i mellanställning	16	8	20	12	20	31	20	24	20	18
(5) Affärsanställda, statsanställda	17	11	15	6	16	5	17	12	16	12
(6) Jordbruksarbetare	5	8	6	9	5	3	4	3	4	2
(7) Arbetare	56	65	53	69	51	46	50	48	52	51
(8) Studerande		–			1	5	2	8	1	10
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Därav (4) + (5) + (7)	89	84	88	87	87	82	87	84	88	81

De två arbetarpartiernas röstfördelning i valen 1960-73. Från att tidigare ha varit mycket svagt bland tjänstemän/affärsanställda och studerande, har VPK på senare år där nått ung samma andel som socialdemokraterna. Dock utan att förlora sin karaktär av arbetarparti. (Källa: Sveriges Officiella Statistik, Särilviks väljarundersökningar, Stockholm 1975.)

Solidaritet och självständighet

C. H. Hermansson

Ett antal personer har förklarat att de utträtt ur Vänsterpartiet kommunisterna och bildat ett nytt parti. Jag ska här i korthet ta upp några av de huvudfrågor som berörts i samband med utbrytningen. Kuppmakarna säger själva i sin plattform att 'motsättningarna på allt fler områden sedan ett femtontal år blivit allt större och i fråga efter fråga blivit svåra eller omöjliga att brygga över'. Motsättningarna skulle alltså enligt denna historieskrivning börjat

att framträda redan i början på 1960-talet. Jag måste ge en liten återblick på vårt partis historia under dessa år.

Liksom andra kommunistiska partier i Västeuropa har vårt parti under de senaste årtiondena ställts inför en rad svåra problem. Under det kalla krigets period drevs en hård antikommunistisk hets. Socialdemokratin försökte i enlighet med Erlanders recept göra varje arbetsplats till ett slagfält mot kommunisterna. Centraliseringen inom fackföreningsrörelsen skapade problem för vårt fackliga arbete. Kapitalismen hade en relativt gynnsam utveckling under 50- och 60-talen, vilket gav upphov till illusioner.

De avslöjanden om skräckväldet, terrorn och morderna på kommunister under delar av Stalins regeringstid, som gjordes i samband med kampanjen mot personkulten i Sovjetunionen, skakade de kommunistiska partierna. Jag vet inte hur mycket partiledningarna kände till om den faktiska utvecklingen, men för de flesta av oss kom avslöjandena som en oerhörd chock. Partiet försökte först skjuta ifrån sig frågan, försökte »sopa den under mattan», men förgäves. Frågan gnagde i oss: Måste socialismen av någon slags historisk nödvändighet se ut på detta sätt? Svaret var nej. Detta var avvikelser från den utvecklingsväg som det socialistiska samhället borde ta. Men därmed var det också nödvändigt för oss att kritiskt granska även utvecklingen i socialistiska stater.

Partiledningen hade sökt att finna en lösning på de svåra problemen under det kalla krigets period genom att lägga sig så nära socialdemokratin som möjligt. Det talades om vårt partis roll som »vänskaplig pådrivare» på socialdemokratin. Men om socialdemokratin gick åt fel håll, mer och mer avlägsnade sig från kampen för socialismen, hur kunde då vårt parti betecknas som en »vänskaplig pådrivare»? Möjligen borde vi ha varit en »vänskaplig bromsare».

Dessa två problem vållade en intensiv debatt i partiet. Från 1964 års partikongress markerades partiets självständighet både i förhållande till socialdemokratin i Sverige och i förhållande till kommunistiska partier i andra länder. Denna markering av partiets dubbla självständighet har aldrig accepterats av de personer som är bakblåsarna till den nu pågående partisprängningen.

Vad är självständighet?

Den närmare innebörden i begreppet självständighet bör klarläggas. Vad menar vi därvid? De bägge problemen måste naturligtvis behandlas var för sig, de är inte likställda. Men först vill jag allmänt framhålla att självständigheten inte bara är en rättighet för vårt parti, den är en skyldighet. Den är en skyldighet gentemot den svenska arbetarklassen och den är en skyldighet gentemot den internationella arbetarklassen. Det kommunistiska partiet måste självständigt analysera och bedöma den ekonomiska, sociala och politiska utvecklingen i det egna landet. Det måste också självständigt analysera och bedöma den internationella utvecklingen, både vad gäller dess allmänna drag och de särskilda förhållanden som direkt påverkar det egna landet och dess politik. Det finns ingen annan politisk kraft i Sverige som kan fullgöra uppgiften att utifrån Marx' och Lenins grundläggande teorier analysera och värdera utvecklingen på ett riktigt sätt. Det finns ingen annan politisk kraft i Sverige som kan formulera en riktig målsättning för arbetarklassens kamp, både vad gäller dess programmatiska mål och dess strategi och taktik.

Denna självständighet betyder inte självtillräcklighet. Vi vet att det kommunistiska partiet inte kan segra ensamt. Partiet är ett verktyg för arbetarklassen. Arbetarklassen måste genomföra sin egen befrielse. Partiet kan bara verka och segra tillsammans med massorna.

Majoriteten av den svenska arbetarklassen följer alltjämt socialdemokratin. Kommunistiska partiet kan icke förverkliga sin strategi – att föra Sveriges folk på vägen till socialismen – med mindre att de arbetarmassor, som för närvarande följer socialdemokratin, aktivt medverkar i

denna kamp. Förhållandet till de socialdemokratiska arbetarna har under hela vår 60-åriga historia varit en taktisk huvudfråga för vårt parti.

Vilken grundlinje i politiken har då det socialdemokratiska partiets ledning följt under de senaste årtiondena? Jag tillåter mig svara med samma ord som jag använde i en inledning på 1964 års partikongress: 'Den socialdemokratiska regeringens politik har till dominerande innehåll att utan avgörande förändringar i produktions- eller maktförhållanden förvalta det kapitalistiska samhället så väl som möjligt.' Jag pekade på samverkan mellan den socialdemokratiska regeringen och storfinansen, utvecklingen av tendenserna till statsmonopolistisk kapitalism där statsapparaten i alltmera ökad utsträckning användes för att försöka stabilisera det kapitalistiska systemet, och fortsatte: 'Socialdemokratien har – för att uttrycka det sammanpressat – hittills valt att regera *med* storfinansen. Vi anser det vara högt på tiden att Sverige får en regeringspolitik riktad *mot* storfinansen och dess maktställning.'

Samverkan mellan regeringen och hela statsapparaten och de kapitalistiska storföretagen utvecklades alltmera under 60- och 70-talen. Den kapitalistiska staten gick in som garant för storföretagens profiter. Den borgerliga regeringen kunde överta hela denna apparat och fortsätta dess utveckling, så litet socialistisk var den förda politiken.

Den socialdemokratiska ledningen har övergivit det socialistiska målet. Den har alltmera inriktat sig på samarbete med borgarklassens ledande skikt för att skapa »rättvisa» mellan kapital och arbete och söka »utjämna» klassmotsättningarna. Klassarbetet med storfinansen gjordes till en princip och blev inte bara en taktisk fråga. Samtidigt har den socialdemokratiska ledningen fört en häftig kamp mot marxismen och mot det kommunistiska partiet för att söka isolera detta från arbetarmassorna och bevara socialdemokratins ledning av – eller med ett annat uttryck: dess hegemoni inom – arbetarrörelsen. De socialdemokratiska ledare som går längst i denna strävan vill ju helt monopolisera arbetarrörelsen för socialdemokratien och ställa det kommunistiska partiet utanför.

Vårt parti måste naturligtvis föra en hård ideologisk kritik av den socialdemokratiska ledningens svek mot de socialistiska målsättningarna. Vi måste hårt bekämpa dess klassarbetspolitik som ju också framträder i de aktuella diskussions- och kampfrågorna på arbetsrättens och hela arbetsmarknadens område. Men samtidigt måste vi alltid sträva till att skapa aktionsenhet på basplanet med de socialdemokratiska arbetarna och med övriga arbetare. Detta är den taktiska huvudlinje vårt parti följt under många år och som vi alltjämt följer. Denna linje utesluter inte överenskommelser även med socialdemokratiska ledare, när detta underlättar att vinna massorna själva för aktionsenhet och enhetsfront. Men det kommunistiska partiet måste hela tiden utarbeta och föra fram en självständig politik. Vi skall inte vara någon svans till socialdemokratien vare sig i kommunala församlingar eller i riksdagen. Då förlorar vi massornas respekt.

Då sviker vi våra skyldigheter mot arbetarklassen och mot de socialistiska idealen.

Den proletära internationalismen

Vår självständighet kan heller inte innebära självtillräcklighet på det internationella området. I en värld där de stora internationella kapitalistiska koncernerna har en så väldig och växande makt gäller mera än någonsin slutorden i Kommunistiska manifestet. 'Arbetare i alla länder – förena er!' Vårt parti har alltid stått fast och kommer alltid att stå fast på den proletära internationalismens grundval.

Vad förstås därmed? I den borgerliga pressen brukar man påstå att detta innebär något slags underordnande under Sovjetunionens kommunistiska parti, under Moskva som det brukar heta. Detta påstående är naturligtvis falskt. I vårt partis program uttrycks förhållandet mellan nationell och internationell kamp i följande ord:

‘Den proletära internationalismen respekterar och försvarar varje folks nationella självbestämmanderätt. Den förenar patriotism med internationell solidaritet. Den sammanfogar folkens kamp för berättigade nationella krav till en anti-imperialistisk enhetsfront. Den sammansvetsar den socialistiska revolutionens förkämpar till en enad världsrörelse.’

Det grundläggande i den proletära internationalismen är att förena de arbetande av alla nationaliteter till solidarisk strid mot den kapitalistiska utsugningen för socialismens seger i hela världen. Vårt parti känner en grundläggande solidaritet med den kämpande arbetarklassen över hela världen, med de förtryckta folken som kämpar mot imperialismen och med de folk som lyckats befria sig och nu bygger socialismen. Detta internationella brödraskap skall ingen någonsin lyckas bryta.

Vad som diskuterats under senare år är formerna för samarbetet. Vårt partis senaste kongress antog enhälligt ett uttalande som behandlar partiets internationella förbindelser. Jag vill rekommendera alla partikamrater att studera detta dokument, som finns bl a i kongressboken. Vi uttalar där att vi vill ytterligare utveckla och fördjupa samarbetet och aktionsgemenskapen mellan alla kommunistiska partier och progressiva rörelser. Tyngdpunkten måste här ligga på gemensamma aktioner. Denna synpunkt framförde också vår delegation vid konferensen mellan de kommunistiska partierna i Europa i Berlin förra året. Partiet undertecknade där det dokument som gemensamt hade utarbetats under samarbete mellan de deltagande partierna. Vi kunde göra detta därför att dokumentet stod i överensstämmelse med av partikongressen intagna ståndpunkter. Däremot har vi vid tidigare internationella konferenser icke ansett oss kunna underteckna vissa dokument, därför att dessa föregripit vårt partis ställningstagande eller stått i motsättning till av partiet fattade beslut i programmatiska och politiska frågor. Partistyrelsen eller ett par delegater vid en internationell konferens kan ju inte upphöja sig till något slags ledare som står över partikongresserna. Det trodde man att de som talar så mycket om partidemokratien skulle kunna begripa.

Den fråga i detta sammanhang som framför allt vållat meningsbrytningar är ju hur partiet skall förhålla sig till sådana handlingar och ställningstaganden av andra kommunistiska partier och av socialistiska stater, som inte överensstämmer med vårt partis uppfattning. I det enhälligt antagna uttalandet från partikongressen erinrades om att vårt parti haft anledning att inta en klart annan ståndpunkt än några partier i vissa frågor. Där erinrades om ställningstagandet mot invasionen av Tjeckoslovakien, om avståndstagandet från Kinas kommunistiska partis bedömning av EG och Nato, om att vi icke godkänner den s k supermaktsteorin eller påståendena om att Sovjetunionen skulle vara socialimperialistiskt.

Våra självständiga och kritiska ståndpunkter i dessa frågor innebär ju inte att vi är beredda att göra allmänna fördömanden av det ena eller andra partiet. Vi vill ha en större enighet mellan alla kommunistiska partier, inte ökad strid och splittring. Det är med stor sorg vi ibland tvingas ta en annan ställning än något av våra broderpartier. Vi vet hur imperialisterna ivrigt arbetar för att skapa splittring mellan socialismens krafter och vill inte ge minsta vedpinne till deras brasa. Vi måste vara aktsamma så att vi inte omedvetet dras in i deras kampanjer. Och självklart får vi inte samverka med krafter som är ute i helt andra syften än att värna de arbetandes frihet i de socialistiska staterna.

Socialism är ökad frihet

Det avgörande är att vi måste för de arbetande människorna i det här landet klagöra att socialismen innebär ökad frihet för dem, inte minskad frihet. Socialismen innebär att de arbetande äntligen blir herrar över sitt eget öde, inte slavar under en mäktig byråkrati som den borgerliga pressen försöker inbilla dem. Vi måste vara konsekventa i våra ställningstaganden om vi skall bli trodda. Vi kan inte kräva demokratiska fri- och rättigheter i det här landet och samtidigt försvara att man i andra länder använder sig av polis, fängelser, utvisningar och

berövande av människors medborgarskap som medel i kampen mot politiska åsikter. Då kan vi aldrig mobilisera några massor i kampen för socialismen. Arbetarklassen går självfallet inte i kamp för att avskaffa de demokratiska fri- och rättigheter, som den erövat i hård kamp mot kapitalet. Vad vi vill befördra är också någonting helt annat, nämligen kampen för att ge de demokratiska fri- och rättigheterna ett reellt innehåll för de arbetande människorna. Det förutsätter en socialistisk i stället för en borgerlig demokrati.

Tillåt mej att också på denna punkt citera några stycken ur mitt tal på 1964 års kongress. Det är inget märkligt jag säger, men jag gör citatet för att visa sammanhanget i partiets politik under dessa snart 15 år:

‘Det finns självfallet ingen motsättning mellan våra strävanden att utveckla och fördjupa demokratin och vår socialistiska målsättning, såsom våra motståndare påstår. Socialismen innebär tvärtom demokratis fulländning. Däremot råder inte fullständigt folkstyre i ett land om de avgörande samhällseliga funktionerna, nämligen produktionslivet, behärskas av rikemansintressen.

Vi går demokratis väg och den tänker vi inte vika från. Såsom avsteg räknar vi inte folkstyrets rätt och plikt att försvara sig mot sina fiender om dessa med olagliga medel söker hindra genomförandet av folkvalda organs beslut.

Vi avvisar med förakt påståenden om att det kommunistiska partiet inte skulle vara ett demokratiskt parti. Sådana påståenden är uppfunna av arvingarna till de reaktionära anhängare av fåtalsväldet, som på sin tid kallade liberalen Karl Staaff och socialdemokraten Hjalmar Branting landsförrädare.

Ingen kan med något berättigande anklaga vårt kommunistiska parti för att ha uppträtt anti-nationellt eller antidemokratiskt. Vi kan däremot med fog rikta sådana anklagelser mot andra partier.’

Eniga partikongresser

I den splittringsplattform som utgivits av elva tidigare styrelsemedlemmar i Göteborgs KAK, men som i allt väsentligt skrivits av personer från andra orter, sägs det alltså att motsättningarna inom partiet uppstod för omkring femton år sedan. Men partiet har under denna tid följt de politiska grundlinjer som jag här kortfattat redogjort för. Det är alltså dessa som kuppmaakarna inte varit överens om och inte heller idag är överens om.

Det märkliga är emellertid att dessa politiska grundlinjer antagits av praktiskt taget enhälliga partikongresser. Besluten på 1964 års partikongress var enhälliga i alla huvudfrågor. På 1967 års partikongress antogs enhälligt det kompromissförslag i namnfrågan som framlagts av partistyrelsen. Det nya partiprogrammet antogs av en mycket stor majoritet med reservationer av 3-12 kongressombud på olika enskilda punkter. Reservanternas gick sedan åt olika håll från vårt parti – några till socialdemokraterna, några till det nybildade KFML. 1969 års partikongress antog enhälligt handlingsprogram för partiet och anslöt sig mot endast ett fåtal röster till partistyrelsens avståndstagande från den militära inmarschen i Tjeckoslovakien 1968. På 1972 års partikongress antogs enhälligt förslagen till nytt partiprogram och nytt handlingsprogram. 1975 års partikongress antog enhälligt ett utvidgat handlingsprogram och resolutionen om partiets internationella förbindelser. Vad som vållade strid var däremot ställningen till kärnkraften.

Vid 1964, 1967, 1969 och 1972 års kongresser valdes partiordföranden praktiskt taget enhälligt. Vid 1975 års kongress uppställdes däremot en motkandidat till valberedningens förslag. Det var Rolf Hagel som egentligen för första gången i partiets historia tog en strid inför offentligheten om ordförandeplatsen. Det var illavarslande.

Hade då allt varit frid inom partiet under alla dessa år fram till 1975? Nej, partiet hade haft vissa inre problem. En maoistisk grupp hade försökt erövra partiet, men avträtt och bildat ett eget parti. En annan grupp med Rolf Utberg, Sven Landin m fl försökte först att bilda ett s k folksocialistiskt parti i Sverige i linje med Norge och Danmark. När de inte lyckades därmed försökte de erövra partiet inifrån. När de misslyckades gick de till socialdemokratin. Efter valet 1968 angreps partiet också från en annan grupp inom partiet. Det var förre partiordföranden Hilding Hagberg och den övriga gruppen kring Norrskensflamman som drog igång en våldsam kampanj som utmynnade i kravet att partiordföranden skulle avgå. Flamman-gruppen har under åren fortsatt sin verksamhet och utvecklat den till ett rent fraktionsarbete. Man har försökt erövra partiet, men misslyckats. Nu avträder den och bildar ett eget parti. Jag är frestad att citera slutorden i en ledarartikel i Arbetartidningen Ny DAG: 'Utan politik, men med stulna ekonomiska tillgångar i bagaget anträder utbrytarna sin ökenvandring.'

Utbrytarnas påståenden och beskyllningar

Några ord om innehållet i det s k brytningsmanifestet. Det är späckat med falska påståenden och beskyllningar, från det stora till det lilla. Man påstår att det idag inte finns något kommunistiskt parti i Sverige. Det är en visa vi hört förut, från varje liten sekt som framträtt under de senaste åren. Man påstår att partiledningen vill slå sönder partiet inifrån – och detta säger man samtidigt som man splittrar partiet. Man påstår att Göteborgs KAK och andra ställts utanför partiet – och detta säger man samtidigt som man bildar ett nytt parti och därmed de facto lämnar VPK. Man säger att partiledningen vill utesluta alla klassmedvetna arbetare, samtidigt som man vet att den ende som blivit utesluten är Gunnar Norberg. Man påstår att riksdagsgruppen yrkat på att fusions- eller väteenergin skulle berövas sina forskningsanslag. Detta skrivs trots att den f d riksdagsman som fört pennan borde veta att fusionsforskningen redan fått sina anslag för året och att riksdagsgruppen krävde tilläggsanslag till andra typer av energiforskning. Lögner alltså i stort som smått.

Kuppmakarnas stora argument är att partiledningen skulle delat partiet i två delar, 'en klassmedveten arbetardel (som givetvis också omfattar många tjänstemän, lantbrukare, studerande och andra intellektuella) och en frasaradikal småborgerlig del, och nu använder alla medel att likvidera den förra'. Någon sådan indelning av partiet har naturligtvis aldrig partistyrelsen gjort. Den är det bara kuppmakarna och splittrarna som står för. Man måste för övrigt ställa frågan vilka grupper som finns kvar sedan arbetare, tjänstemän, lantbrukare, studerande och andra intellektuella räknats bort. Vad utgörs då resten av partimedlemmarna av? Kvar är hemarbetande kvinnor, pensionärer och egna företagare, som då skulle bilda den stora partimajoritet som idag fördömer kuppmakarna. Kan dessa ens själva tro på sådana orimligheter?

Det problem de försöker framställa, men inte lyckas med, är följande. Vissa omgrupperingar har under de senaste årtiondena skett inom arbetarklassen. Till ursprunget och kärnan inom arbetarklassen, som utgörs av arbetarna inom industri, byggnadsverksamhet och transport, har kommit andra grupper av löneanställda: de stora grupperna av lägre tjänstemän, kontorister, handelsanställda och vårdarbetande. Dessa grupper måste också räknas till arbetarklassen. Om andra grupper såsom tekniker, lärare, kultur- och socialarbetare gäller, att förändringarna i deras ställning och villkor för dem närmare arbetarklassen. Klassmedvetna människor från hela arbetarklassen liksom från de nämnda grupperna har sökt sig till det kommunistiska partiet i ökad utsträckning under senare år. Särskilt ökar vår rekrytering från nya skikt med det växande kvinnliga medlemsantalet i vårt parti.

Det kommunistiska partiet måste naturligtvis bygga på arbetarklassen. Det gör också vårt parti. Det visar såväl medlemsundersökningen som valundersökningarna. Partiet har en stark förankring i arbetarklassen, samtidigt som det också vinner insteg i andra likställda grupper. Men det är en viktig uppgift för partiet, som vi uppmärksammat, att ännu mera måste göras

för att värva medlemmar ur arbetarklassens kärna: de som arbetar i tillverkningsindustrierna, byggnadsbranschen, gruvorna, skogen, transportväsendet.

Men det problemet löser man ju inte genom att slå sönder partiet. Man löser det heller inte genom att vägra inträde för ärliga människor från andra yrkesgrupper. Och självfallet kan vi inte gradera medlemmar efter yrkestillhörighet. I vårt parti har alla medlemmar enligt stadgarna samma skyldigheter och samma rättigheter. Problemet om en ännu bättre förankring för partiet i arbetarklassens kärna löser vi bara genom ett bättre partiarbete på arbetsplatserna.

Det är ju också den huvudfråga som vårt parti sedan länge arbetat för att lösa. Utan att skryta kan vi säga att vi förbättrat partiets arbetsplatsarbete under de senaste åren. Vi bygger upp fackklubbar och branschledningar, vi ställer arbetsplatsarbetet i centrum för hela partiets verksamhet. Ett led i detta var ju också den nyligen genomförda arbetsplatskonferensen med 300 ombud från hela landet.

VPK – det kommunistiska partiet

Det kommunistiska partiet och dess medlemmar fortsätter lugnt och metodiskt sitt arbete. Vi fortsätter kampen mot arbetslösheten och de stigande priserna, mot skatteutplundringen och kapitalflykten, för högre löner och kortare arbetstid, för demokratiska rättigheter på arbetsplatserna, mot diskrimineringen av kvinnorna och ungdomen, mot den militära upprustningen, för freden, mot imperialismen, för arbetarpolitik och socialism! Vi skall vinna många nya medlemmar till vårt parti. Vi avvisar ingen, som godkänner program, stadgar och kongressernas beslut, även om de tillfälligt låtit sig dras med i kuppmaakarnas äventyr. Alla ärliga kommunister har sin plats i vårt parti. Låt oss inte glömma att en avgörande uppgift för vårt parti alltid måste vara att befordra enheten mellan alla som kämpar för socialism och kommunism.